

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Сліпецька Юлія Миронівна

**Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни**

«ПАРТОЛОГІЯ»

для студентів другого року навчання спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» (денна форма навчання)

Львів
2022

Затверджено на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від 26 серпня 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету
Протокол № 271/7 від 26 серпня 2022 року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни	3
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни	5
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни	6
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни	7
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література	11
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	21
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів.....	21
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам.....	22
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (іспиту)	23

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна
	Спеціальність 052 «Політологія»	
Модулів – 2		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 2		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 135		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Перший (бакалаврський)	<i>Лекції</i>
		32 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		32 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
71 год.		
		<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>
		<i>Вид контролю: іспит</i>

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Партологія» – це нормативна навчальна дисципліна, яка вивчається студентами-бакалаврами другого року навчання спеціальності 052 «Політологія». Навчальний курс розрахований на 135 години і вивчається у четвертому семестрі бакалаврату. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекційні заняття – 32 год.; семінарські заняття – 32 год., самостійні завдання – 71 год.

Навчальна дисципліна «Партологія» присвячена проблематиці політичних партій та партійних систем. Представлений курс розроблено як крос-дисциплінарний, зокрема на стику політології (політичних інститутів і процесів), психології та економіки. У *вступній частині* дисципліни заплановано ознайомлення студентів з призначенням та специфікою партології як науки і навчальної дисципліни. Відтак студенти будуть ознайомлені зі сутністю, особливостями політичних партій, їх відмінностями від громадських організацій та інших інститутів. Своєю чергою, в *основній частині* дисципліни увагу буде приділено проблематиці: історії зародження та розвитку політичних партій, їхнім функціям та класифікації, а також поняттю партійних систем та їх різновидам. Окрема увага присвячена теорії кризи політичних партій, а також партійним коаліціям та їх різновидам.

Курс складається з двох *змістовних модулів*, хоча вони логічно взаємопов'язані. У першому модулі буде розглянуто сутність партології як науки і навчальної дисципліни, взаємодію партій і громадянського суспільства та демократії, походження та етапи розвитку політичних партій, трактування партій в різні історичні епохи, а також теорію кризи політичних партій. Своєю чергою, в другому модулі буде розглянуто такі тематичні блоки, як: функції, типологія політичних партій, партійне керівництво, теорія коаліцій, поняття партійної системи та фактори, які її визначають, способи аналізу партійних систем.

Метою вивчення нормативної дисципліни «Партологія» є вивчення сутності, характеру, закономірностей та основних функцій політичних партій та партійних систем; ознайомлення зі специфікою функціонування партійних коаліцій та партійного керівництва, взаємозв'язку між типом виборчої та партійної системи. В ході розв'язання поставленої мети студенти очікувано повинні оволодіти категоріальним, термінологічним і понятійним апаратом партології, отримати знання про історію зародження, еволюцію та сучасний стан і навіть перспективи розвитку політичних партій як інституту. Наслідками вивчення курсу має стати знання про політичні партії та партійні системи як інститутів політичної системи.

Завдання курсу:

- сформувані у студентів комплексні знання про партії та партійні системи;
- ознайомити із закономірностями і механізмами формування та функціонування партійних коаліцій;
- навчити студентів аналізувати способи фінансування політичних партій;
- сформувані навички партійного будівництва.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Партологія»:

знати:

1. історію зародження та становлення інституту політичної партії, функції, організаційну структуру, а також поняття партійних систем і їх типологію, особливості фінансування політичної партії;
2. сутність, призначення і різновиди партійних систем, а також взаємозалежність між типами виборчих і партійних систем;

вміти:

- застосовувати набуті знання для аналізу політичної системи та його основних складових елементів;
- аналізувати партійну систему окремо взятої країни, визначати залежність між типом виборчої та партійної системи

Крім того, в результаті успішного проходження навчальної дисципліни «Партологія» студент набере:

спеціальні (фахові) компетентності:

- СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- СК10. Здатність застосовувати основні форми, способи і засоби політичного консалтингу.
- СК12. Здатність аналізувати PR-стратегії та кампанії і застосовувати на практиці технології ефективного PR на різних рівнях політики.
- СК14. Здатність аналізувати та прогнозувати особливості впливу соціальних груп, груп інтересів та груп тиску на політичну реальність, організація та здійснення діяльності з захисту групових інтересів в політичному процесі.*Програмні результати навчання:*
- РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- РН21. Застосовувати теорії соціальної стратифікації, групової взаємодії, діяльності груп інтересів та груп тиску на місцевому, регіональному та державному рівні здійснення публічної політики

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		п./с.	лаб.	інд.	ср.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
<i>Партологія як наука та навчальна дисципліна. Становлення та розвиток теорії партій.</i>						
Тема 1. <i>Партологія як наука і навчальна дисципліна. Теоретико-методологічний інструментарій партології.</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 2. <i>Політичні партії та демократія. Партії в структурі громадянського суспільства. Партії і політична система суспільства.</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 3. <i>Походження та етапи розвитку політичних партій. Суть поняття “політична партія”. Підходи до визначення політичної партії.</i>	8,5	2	2	-	-	4,5

Тема 4. <i>Трактування політичних партій в англо-американській та романо-германській політичній традиції.</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 5. <i>Партії в теоріях демократії XIX ст. Ідейно-теоретичні витоки класичної теорії політичних партій</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 6. <i>Класична теорія політичних партій</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 7. <i>Сучасна теорія партій та партійних систем</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 8. <i>Теорія “кризи партій” та її інтерпретації</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Змістовний модуль 2 Теорія партій та партійних систем.						
Тема 9. <i>Функції політичних партій</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 10. <i>Типологія політичних партій</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 11. <i>Класифікація політичних партій</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 12. <i>Партійне керівництво</i>	8,5	2	2	-	-	4,5
Тема 13. <i>Теорія коаліцій</i>	8	2	2	-	-	4
Тема 14. <i>Суть поняття “партійна система”. Фактори, що визначають конфігурацію партійної системи</i>	8	2	2	-	-	4
Разом	135	32	32	-	-	71

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література:

1. Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів: Тріада плюс, 2004.- 528 с
2. Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів: “Астролябія”, 2005.- 488с.
3. Обушний М.І., Примуш М.В., Шведа Ю.Р. Партологія: Навч. Посібник / За ред. М.І. Обушного.- К.: Арістей, 2006.- 432 с.
4. Примуш М.В. Політичні партії: історія та теорія: Навч. Посібн.- К., 2008.- 416 с.
5. Закон України ”Про політичні партії в Україні” // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 23.
6. Закон України “Про об’єднання громадян” // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 34.

Додаткова література:

1. Основи демократії. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / За заг. ред. А. Колодій.- К.: Вид-во “Ай Бі”, 2002.- 684 с.
2. Сучасний виборчий PR / Кер. авт. кол. В.В. Лісничий.- К., 2004
3. Хімченко О.Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: Навчальний посібник.- К.: Видавничий дім “Професіонал”, 2006.- 208 с.

4. Сліпецька Ю. Електоральні партії: теоретико-методологічні засади та ідеологічне позиціонування на прикладі парламентських виборів 2019 / Юлія Сліпецька, Микола Спересенко // Грані. – 2020. – № 4 (23). – С. 45-57.
5. Сліпецька Ю. Електоральні партії: ідеологічне позиціонування парламентських партій в Україні // Грані. – 2018. – № 21 (12). – С. 5-15.
6. Політичні партії України: в 3 т. / уклад. Ю. Шайгородський. — К. : Укр. Центр політичного менеджменту, 2005. — Т. 1. — 876 с.; Т. 2. — 900 с.; Т. 3. — 872 с

Інтернет-джерела:

1. Політичні партії і вибори: українські та світові практики” (пам’яті Юрія Романовича Шведа) <https://filos.lnu.edu.ua/department/politology>
2. Freedom in the World. URL: <http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world>

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Партологія як наука і навчальна дисципліна. Теоретико-методологічний інструментарій партології . Вступне заняття

Політичні партії у системі громадсько-політичних об’єднань. Об’єкт та предмет партології. Теоретико-методологічні основи партології. Структура курсу партологія як навчальної дисципліни. Основні цілі та завдання курсу. Основні функції курсу. Співвідношення і взаємозв’язок курсу з іншими соціально-політичними науками. Понятійно-категоріальний апарат курсу як наукової галузі знання і навчальної дисципліни. Основні методологічні засади курсу. Загальнонаукові та спеціальні методи. Значення вивчення курсу партологія для формування громадянських якостей, електоральної поведінки та високої політичної культури політичної особи.

Основні поняття: асоціація політична, неурядові організації, неформальні об’єднання, об’єднання громадян, партологія (теорія політичних партій), рухи політичні, свобода об’єднань, свобода створення партій, форма та галузь застосування теорії політичних партій.

Тема 2. Політичні партії та демократія. Партії в структурі громадянського суспільства. Партії і політична система суспільства

Поняття „політична партія”. Умови виникнення політичних партій. Відмінності політичної партії від інших інститутів, зокрема громадських органвзацій, груп тиску, профспілок, лобі. Політичні партії в системі представницької демократії. Політичні партії – основні суб’єкти політичної діяльності. Політичні партії в структурі громадянського суспільства. Політичні партії в перехідних суспільствах.

Основні поняття: політичні партії і демократія, роль партій у житті суспільства.

Тема 3. Походження та етапи розвитку політичних партій.

Суть поняття “політична партія”.

Підходи до визначення політичної партії.

Походження політичних партій. Підходи до визначення політичної партії. Суть поняття "політична партія". Партія як форма політичної організації суспільства. Партія і політичне представництво соціальних інтересів.

Основні поняття: вузьке визначення політичної партії, генетична модель походження партій, дифузія, квазіпартії (псевдопартії), партії зовнішнього (позапарламентського) походження, підходи до визначення політичної партії, політична організація, політична партія, поняття політичної партії, походження партій, причини виникнення політичних партій, проникнення, розкол, складові генетичної моделі походження партій, широке визначення політичних партій.

Тема 4. Тракткування політичних партій в англо-американській та романо-германській політичній традиції.

Тракткування політичних партій в англо-американській політичній традиції. Формування концепції партії в романо-германських політико-правових ученнях. Е. Берк про політичні партії. Політичні партії у теоретичній спадщині Дж. Вашингтона. Ж-Ж. Руссо про політичні партії. Місце політичних партій у вченні Г. Гегеля.

Основні поняття: політична партія, історична еволюція політичних партій.

Тема 5. Партії в теоріях демократії ХІХ ст. Ідейно-теоретичні витоки класичної теорії політичних партій.

Партії в теоріях демократії ХІХ ст. Ідейно-теоретичні витоки класичної теорії політичних партій. Теоретичні підходи Г. Еллінека до визначення місця політичних партій в структурі держави. Г. Кельзен про політичні партії. Теоретична спадщина Г. Трипеля та його аналіз суті політичних партій. Д. Юм про політичні партії та демократію.

Основні поняття: політична партія, історична еволюція політичної партії.

Тема 6. Класична теорія політичних партій

Внесок М. Вебера у розробку теорії політичних партій. М. Острогорський засновник класичної теорії політичних партій. Р. Міхельс і його "залізний закон олігархії". М. Вебер про плебісцитарну демократію і місце в ній політичних партій. Теорія кокусу М. Острогорського і її сучасне значення.

Основні поняття: політична партія, кокус, партійне керівництво.

Тема 7. Сучасна теорія партій та партійних систем.

У пошуках теорії політичних партій. М. Дюверже як засновник сучасної теорії політичних партій і партійних систем. Л. Мейєр, Дж. Сарторі, В. Кротті, Дж. Шлесінджер, Ж. Шарло, Дж. Сарторі, Ст. Роккан, А. Панеб'янку, М. Лейвер про політичні партії. Проект К. Джанди.

Основні поняття: політична партія, партійна система, історична еволюція партій.

Тема 8. Теорія “кризи партій” та її інтерпретації .

Поняття та причини кризи партій. Ідентифікація виборців із політичною партією. Рівень членства в партіях. Трансформація очікувань суспільних змін. Виборчий активізм.

Основні поняття: «криза» партій, партисипація, виборчий активізм, електорат.

Модуль 2. Теорія партій та партійних систем.

Тема 9. Функції політичних партій

Визначення функцій політичних партій і їх типологія. Функції політичних партій – площини їхньої активності. Функції партій у недемократичних і постколоніальних державах. Виборча функція партій та особливості її реалізації. Політична опозиційність як різновид функції керівництва.

Основні поняття: виборча функція партії, виражені функції партій, відбір кандидатів, відбір політичних лідерів, державно-публічні функції партії, експресивна функція партії, приховані функції партій, соціалізація політичних лідерів, соціальні функції партій, трибунна функція партій, формування виборчої програми, функції партій в недемократичних та постколоніальних державах, функції політичних партій, функція артикуляції та інтеграції соціальних інтересів, функція босизму, функція зв'язку, функція керівництва, функція мобілізації мас, функція опозиції, функція політичної ідентифікації, функція формування політичних цілей та завдань.

Тема 10. Типологія політичних партій.

Головні підходи до типології політичних партій. Типологія політичних партій. Джерела та напрямки трансформації сучасних політичних партій. Картельні партії як різновид сучасних політичних партій.

Основні поняття: американські партії (американський тип партії), європейські партії, кадрові партії, масові партії (партії масової мобілізації), національно-визвольні партії, партії нової політики, партія виборців, партія гегемон, партія-держава (монопартія), партія-сателіт, тип партії, типологія партій, типологія партій Вебера, типологія партій Дюверже, типологія партій Нейманна, типологія партій Сарторі, транзитні партії.

Тема 11. Класифікація політичних партій.

Класифікація політичних партій: за величиною, за рівнем репрезентативності та походженням, за організаційним критерієм, за класовим, ідеологічним критерієм та ставленням до політичної системи. Особливості політичних партій перехідних суспільств. Основні тенденції зміни організаційної структури сучасних партій країн Західної Європи.

Основні поняття: авангардні партії, антиконсенсусні партії (партії протесту), анти системні (про системні) партії, буржуазні партії, великі партії, відірвані партії, вождистські партії, гнучкі партії, доктринні (недоктринні) партії, допоміжні партії, загальнонародні партії, загальнонаціональні партії, ідеологічні (програмні, світоглядні) партії, ідеологічно децентралізовані партії, інтеграційні партії (партії інтеграції), істотні (релевантні) партії,

кланові партії, класові партії, клієнтелістські партії, консервативні партії, легальні (нелегальні) партії, малі партії, місіонерські партії, монархічні партії, монопартія, непохитні партії, нетрадиційні партії, олігархічні партії, опозиційна партія, партії демократичного (недемократичного) типу керівництва, партії інтересу, партії патронажу, партії репрезентації, партії фахового та територіального типу організації, партія-грумада, партія-комітет, партія принципу, реакційні (реваншистські) партії, революційні партії, регіональні партії, реформістські партії тоталітарні партії, унітарні партії, фашистські партії, федеративні партії, фюрер-партія, харизматичні партії, централізовані (децентралізовані) партії.

Тема 12. Партійне керівництво.

Суть, моделі, принципи та типи партійного керівництва. Фактори, що визначають характер партійного керівництва. Однопартійне керівництво. Коаліційне керівництво. Домінуюче керівництво. «Соціологічний» закон Дюверже.

Основні поняття: партійне керівництво, соціологічний закон Дюверже.

Тема 13. Теорія коаліцій

Партійні коаліції і їх типи. Теорія коаліцій. Теорія «кризи партійного керівництва».

Основні поняття: партійна коаліція, виборча коаліція, парламентська коаліція, урядова коаліція, ініціативні партії, доповнюючі партії, теорія коаліцій, мінімально виграшні коаліції, максимально закриті коаліції, партії-обгортки, комплементарні партії, буферні партії, балансуючі партії, партії-крила.

Тема 14. Суть поняття “партійна система”.

Фактори, що визначають конфігурацію партійної системи

Суть поняття “партійна система”. Фактори, що визначають конфігурацію партійної системи. Соціально-політичні поділи. Соціально-політичні поділи в країнах Центрально-Східної Європи. Особливості конфігурації сучасних партійних систем.

Основні поняття: виборча система і багатопартійність, виборча система і партійна система, емпіричний рівень соціополітичних поділів, “замороження” партійних систем, конфігурація партійної системи, нормативний рівень соціополітичних поділів, організаційний рівень соціополітичних поділів, політичне поле партійної системи, “розмерзання” партійних систем, соціоекономічний (класовий) поділ, соціополітичні поділи, типи соціополітичних поділів, форма партійної системи, ядро партійної системи.

Тема 15. Типологія партійних систем

Однопартійна система і її різновиди. Двопартійні системи та різновиди. Багатопартійні системи. Основи типології партійних систем. Різновиди типології партійних систем. Особливості типології партійних систем перехідних систем.

Основні поняття: американська та британська двопартійність, англосаксонська однопартійність, африканська (постколоніальна) однопартійність, два-і-пів партійна система, двоблокова партійна система (система альтернативних коаліцій), двопартійна домінуюча система, двопартійна система, двопартійність, догматична однопартійна система, досконала (чиста) двопартійність, модифікована двопартійність, однопартійне

правління, однопартійність, показник двопартійності, теорія однопартійності, тоталітарна однопартійна система, формальна (штучна) двопартійність.

Тема 16. Способи аналізу партійних систем.

Використання емпіричних досліджень масового виборця. Визначення конфігурації партійної системи на підставі аналізу думки експертів. Особливості аналізу партійних систем перехідних суспільств. Індекс ефективної кількості політичних партій. Індекс агрегації. Індекс фракційності. Індекс урядової істотності. Індекс урядової відповідальності.

Основні поняття: Індекс ефективної кількості політичних партій. Індекс агрегації. Індекс фракційності. Індекс урядової істотності. Індекс урядової відповідальності.

6 Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література

Змістовий модуль 1.

Партологія як наука та навчальна дисципліна.

Становлення та розвиток теорії партій

Тема 1. Партологія як наука і навчальна дисципліна. Теоретико-методологічний інструментарій партології.

План:

- 1. Політичні партії у системі громадсько-політичних об'єднань.**
- 2. Об'єкт та предмет партології.**
- 3. Теоретико-методологічні основи партології.**

Доповіді та повідомлення:

- 1. Місце і роль партології в системі політичних наук.**
- 2. Нормативне визначення політичних партій в українському праві.**

Основні поняття: асоціація політична, неурядові організації, неформальні об'єднання, об'єднання громадян, партологія (теорія політичних партій), рухи політичні, свобода об'єднань, свобода створення партій, форма та галузь застосування теорії політичних партій.

Література:

Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 9-22.

Примуш М. В. Політичні партії: історія та теорія: Навч. Посібн.- К., 2008, с.11-15.

Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005, с. 21, 229, 232, 269, 337, 339, 439.

Закон України "Про об'єднання громадян" // Відомості Верховної Ради України, 1992, № 34, с. 502.

Закон України "Про політичні партії в Україні" // Відомості Верховної Ради України, 2001, № 23, с. 118.

Тема 2. Політичні партії та демократія. Партії в структурі громадянського суспільства. Партії і політична система суспільства.

План:

1. Політичні партії в системі представницької демократії.
2. Політичні партії – основні суб'єкти політичної діяльності.

Доповіді та повідомлення:

1. Політичні партії в структурі громадянського суспільства.
2. Політичні партії в перехідних суспільствах.

Основні поняття: політичні партії і демократія, роль партій у житті суспільства.

Література:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 101-110.
- Основи демократії. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / За заг. ред. А Колодій, 2002, с. 323-327, 345-346.
- Сучасний виборчий PR / Кер. авт. кол. В. В. Лісничий.- К., 2004, Політичні партії як суб'єкти державної влади, с. 151-156.
- Хімченко О. Г.* Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: Навчальний посібник.- К., 2006, с. 22-34.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005, с.3-7, 256, 334.
- Шведа Ю.* Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 6-13, 20-25.

Тема 3. Походження та етапи розвитку політичних партій. Суть поняття "політична партія". Підходи до визначення політичної партії.

План:

1. Походження політичних партій.
2. Підходи до визначення політичної партії.
3. Суть поняття "політична партія".

Доповіді та повідомлення:

1. Партія як форма політичної організації суспільства.
2. Партія і політичне представництво соціальних інтересів.

Основні поняття: вузьке визначення політичної партії, генетична модель походження партій, дифузія, квазіпартії (псевдопартії), партії зовнішнього (позапарламентського)

походження, підходи до визначення політичної партії, політична організація, політична партія, поняття політичної партії, походження партій, причини виникнення політичних партій, проникнення, розкол, складові генетичної моделі походження партій, широке визначення політичних партій.

Література:

- Примуш М.В.* Політичні партії: історія та теорія: Навч. Посібн.- К., 2008, с. 15-27.
 Сучасний виборчий PR / Кер. авт. кол. В.В. Лісничий.- К., 2004, Поняття політичної партії та її ознаки. Історія становлення політичних партій, с. 151-156.
Хімченко О. Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: Навчальний посібник.- К., 2006, с. 50-67.
Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005, с. 67, 72, 97, 146, 253, 274, 283, 291, 295, 306, 310, 331, 360, 466 .
Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 13-20, 25-43.

Тема 4. Тракткування політичних партій в англо-американській та романо-германській політичній традиції.

План:

1. Тракткування політичних партій в англо-американській політичній традиції.
2. Формування концепції партії в романо-германських політико-правових ученнях.

Доповіді та повідомлення:

1. Е. Берк про політичні партії.
2. Політичні партії у теоретичній спадщині Дж. Вашингтона.
3. Ж-Ж. Руссо про політичні партії.
4. Місце політичних партій у вченні Г. Гегеля.

Література:

- Шведа Ю.* Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 83-96.
Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 55-64.

Тема 5. Партії в теоріях демократії ХІХ ст. Ідейно-теоретичні витоки класичної теорії політичних партій.

План:

1. Партії в теоріях демократії ХІХ ст.
2. Ідейно-теоретичні витоки класичної теорії політичних партій.

Доповіді та повідомлення:

1. Теоретичні підходи Г. Еллінека до визначення місця політичних партій в структурі держави.
2. Г. Кельзен про політичні партії.
3. Теоретична спадщина Г. Трипеля та його аналіз суті політичних партій.
4. Д. Юм про політичні партії та демократію.

Література:

Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 69-77.

Основи політичної науки. З історії політичної думки: від стародавності до наших днів. Курс лекцій за ред. Б. Кухти.- Львів, 1997.

Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.

Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 97-107.

Тема 6. Класична теорія політичних партій.**План:**

1. Внесок М. Вебера у розробку теорії політичних партій.
2. М. Острогорський засновник класичної теорії політичних партій.
3. Р. Міхельс і його "залізний закон олігархії".

Доповіді та повідомлення:

1. М. Вебер про плебісцитарну демократію і місце в ній політичних партій.
2. Теорія кокусу М. Острогорського і її сучасне значення.

Література:

Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 78-87.

Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005, с. 41, 100, 119, 156, 207, 210, 245, 258, 262,373.

Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 107-116.

Тема 7. Сучасна теорія партій та партійних систем**План:**

1. М. Дюверже про політичні партії
2. Дж. Сарторі про політичні партії
3. «Проект Джанди»

Доповіді та повідомлення:

1. А. Лійпхард про політичні партії
2. С. Ерсон та Е. Лейн про політичні партії
3. Кротті і сучасна теорія політичних партій

Основні поняття: проект Джанди, політична партія, історична еволюція партій.

Література:навчальна:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 29-55.
- Сучасний виборчий PR: Навч. Посібник / Кер. авт. колективу В.В. Лісничий.- К., 2004, с. 154-156.
- Хімченко О. Г.* Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: Навчальний посібник.- К., 2006, с.10-32.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.
- Шведа Ю.* Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с.116-128.

Тема 8. Теорія “кризи партій” та її інтерпретації .**План:**

1. Поняття та причини кризи партій.
2. Ідентифікація виборців із політичною партією.
3. Рівень членства в партіях.
4. Трансформація очікувань суспільних змін.
5. Виборчий активізм

Доповіді та повідомлення:

1. Основні причини та наслідки кризи партій
2. Виклики перед якими постали сучасні партії

Основні поняття: «криза» партій, партисипація, виборчий активізм, електорат.

Література:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 29-55.
- Сучасний виборчий PR: Навч. Посібник / Кер. авт. колективу В.В. Лісничий.- К., 2004, с. 154-156.
- Хімченко О. Г.* Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: Навчальний посібник.- К., 2006, с.10-32.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.

Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с.76-81.

Тема 9. Функції політичних партій.

План:

- 1. Визначення функцій політичних партій і їх типологія.**
- 2. Функції політичних партій – площини їхньої активності.**
- 3. Функції партій у недемократичних і постколоніальних державах.**

Доповіди та повідомлення:

- 1. Виборча функція партій та особливості її реалізації.**
- 2. Політична опозиційність як різновид функції керівництва.**

Основні поняття: виборча функція партії, виражені функції партій, відбір кандидатів, відбір політичних лідерів, державно-публічні функції партії, експресивна функція партії, приховані функції партій, соціалізація політичних лідерів, соціальні функції партій, трибунна функція партій, формування виборчої програми, функції партій в недемократичних та постколоніальних державах, функції політичних партій, функція артикуляції та інтеграції соціальних інтересів, функція босизму, функція зв'язку, функція керівництва, функція мобілізації мас, функція опозиції, функція політичної ідентифікації, функція формування політичних цілей та завдань.

Література:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 101-110.
- Примуш М. В.* Політичні партії: історія та теорія: Навч. Посібн.- К., 2008, с. 27-40.
- Сучасний виборчий PR / Кер. авт. кол. В. В. Лісничий.- К., 2004, Політичні партії як суб'єкти державної влади, с. 151-156.
- Хімченко О.Г.* Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: Навчальний посібник.- К., 2006, с. 69-83.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.
- Шведа Ю.* Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 233-263.

Тема 10. Типологія політичних партій.

План:

- 1. Головні підходи до типології політичних партій.**
- 2. Типологія політичних партій.**

Доповіди та повідомлення:

- 1. Джерела та напрямки трансформації сучасних політичних партій.**

2. Картельні партії як різновид сучасних політичних партій.

Основні поняття: американські партії (американський тип партії), європейські партії, кадрові партії, масові партії (партії масової мобілізації), національно-визвольні партії, партії нової політики, партія виборців, партія гегемон, партія-держава (монопартія), партія-сателіт, тип партії, типологія партій, типологія партій Вебера, типологія партій Дюверже, типологія партій Нейманна, типологія партій Сарторі, транзитні партії.

Література:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 192-206.
- Політологія / За наук. ред. А. Колодій.- К., 2000, Типологія партій та партійних систем, с. 210-216.
- Примуш М. В.* Політичні партії: історія та теорія: Навч. Посібн.- К., 2008, с. 159-162.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, с. 143, 201, 224, 264, 402, 404-406, 416.
- Шведа Ю.* Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 289-308.
- Шляхтун П. П.* Типологія політичних партій // Політологія.- К., 2002, с. 332-337.

Тема 11. Класифікація політичних партій.

План:

1. Класифікація політичних партій

- за величиною,
- за рівнем репрезентативності та походженням,
- за організаційним критерієм,
- за класовим, ідеологічним критерієм та ставленням до політичної системи.

Доповіді та повідомлення:

1. Особливості політичних партій перехідних суспільств.
2. Основні тенденції зміни організаційної структури сучасних партій країн Західної Європи.

Основні поняття: авангардні партії, антиконсенсусні партії (партії протесту), анти системні (про системні) партії, буржуазні партії, великі партії, відірвані партії, вождистські партії, гнучкі партії, доктринні (недоктринні) партії, допоміжні партії, загальнонародні партії, загальнонаціональні партії, ідеологічні (програмні, світоглядні) партії, ідеологічно децентралізовані партії, інтеграційні партії (партії інтеграції), істотні (релевантні) партії, кланові партії, класові партії, клієнтелістські партії, консервативні партії, легальні (нелегальні) партії, малі партії, місіонерські партії, монархічні партії, монопартія, непохитні партії, нетрадиційні партії, олігархічні партії, опозиційна партія, партії демократичного (недемократичного) типу керівництва, партії інтересу, партії патронажу, партії репрезентації, партії фахового та територіального типу організації, партія-громада, партія-комітет, партія принципу, реакційні (реваншистські) партії, революційні партії, регіональні партії, реформістські партії тоталітарні партії, унітарні партії, фашистські

партії, федеративні партії, фюрер-партія, харизматичні партії, централізовані (децентралізовані) партії.

Література:

Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 192-206.
Примуш М. В. Політичні партії: історія та теорія: Навч. Посібн.- К., 2008, с. 159-162.
Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів.
Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 316-335.

Тема 12. Партійне керівництво.

План

- 1. Суть, моделі, принципи та типи партійного керівництва.**
- 2. Фактори, що визначають характер партійного керівництва.**
- 3. Однопартійне керівництво.**
- 4. Коаліційне керівництво.**
- 5. Домінуюче керівництво.**
- 6. «Соціологічний» закон Дюверже**

Доповіді та повідомлення:

**А. Лійпхард про моделі політичного керівництва.
 Проблеми і труднощі партійного керівництва у перехідний період**

Основні поняття: партійне керівництво, соціологічний закон Дюверже.

Література:

Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 351-358.
Сучасний виборчий PR: Навч. Посібник / Кер. авт. колективу В. В. Лісничий.- К., 2004, с. 162-174.
Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.
Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 264-281.

Тема 13. Теорія коаліцій

План:

- 1. Партійні коаліції і їх типи.**
- 2. Теорія коаліцій.**
- 3. Теорія «кризи партійного керівництва».**

Доповіді та повідомлення:

1. **Опозиція та її роль у керівництві державою**
2. **Виборчі системи та їхні політичні наслідки.**

Основні поняття: партійна коаліція, виборча коаліція, парламентська коаліція, урядова коаліція, ініціативні партії, доповнюючі партії, теорія коаліцій, мінімально вигравні коаліції, максимально закриті коаліції, партії-обгортки, комплементарні партії, буферні партії, балансуєчі партії, партії-крила.

Література:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 351-358.
- Сучасний виборчий PR: Навч. Посібник / Кер. авт. колективу В. В. Лісничий.- К., 2004, с. 162-174.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.
- Шведа Ю.* Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 275-281

Тема 14. Суть поняття “партійна система”. Фактори, що визначають конфігурацію партійної системи.

План:

1. Суть поняття “партійна система”.
2. Фактори, що визначають конфігурацію партійної системи.
3. Соціально-політичні поділи.

Доповіді та повідомлення:

1. Соціально-політичні поділи в країнах Центрально-Східної Європи.
2. Особливості конфігурації сучасних партійних систем.

Основні поняття: виборча система і багатопартійність, виборча система і партійна система, емпіричний рівень соціополітичних поділів, “замороження” партійних систем, конфігурація партійної системи, нормативний рівень соціополітичних поділів, організаційний рівень соціополітичних поділів, політичне поле партійної системи, “розмерзання” партійних систем, соціоекономічний (класовий) поділ, соціополітичні поділи, типи соціополітичних поділів, форма партійної системи, ядро партійної системи.

Література:

навчальна:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 351-358.
- Сучасний виборчий PR: Навч. Посібник / Кер. авт. колективу В. В. Лісничий.- К., 2004, с. 162-174.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.

Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 386-417.

Тема 15. Типологія партійних систем

План:

- 1. Однопартійна система.**
- 2. Двопартійні системи.**
- 3. Багатопартійні системи**

Доповіді та повідомлення:

- 1. Основи типології партійних систем.**
- 2. Різновиди типології партійних систем.**
- 3. Особливості типології партійних систем перехідних систем.**

Основні поняття: американська та британська двопартійність, англосаксонська однопартійність, африканська (постколоніальна) однопартійність, два-і-пів партійна система, двоблокова партійна система (система альтернативних коаліцій), двопартійна домінуюча система, двопартійна система, двопартійність, догматична однопартійна система, досконала (чиста) двопартійність, модифікована двопартійність, однопартійне правління, однопартійність, показник двопартійності, теорія однопартійності, тоталітарна однопартійна система, формальна (штучна) двопартійність.

Література:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 358-390.
- Політологія / За наук. ред. А. Колодій.- К., 2000, Типологія партій та партійних систем, с. 210-216.
- Примуш М. В.* Політичні партії: історія та теорія: Навч. Посібн.- К., 2008, с. 162-174 .
- Сучасний виборчий PR: Навч. Посібник / Кер. авт. колективу В.В. Лісничий.- К.: Видавничий дім “Професіонал”, 2004, с. 179-190.
- Шведа Ю.* Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 424-443.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.

Тема 16. Способи аналізу партійних систем

План:

- 1. Використання емпіричних досліджень масового виборця.**
- 2. Визначення конфігурації партійної системи на підставі аналізу думки експертів.**
- 3. Особливості аналізу партійних систем перехідних суспільств**

Доповіді та повідомлення:

- 1. К. Джанда і його дослідження партійних систем**
- 2. А. Лійпхарт про суперечності та конфлікти партійних систем**

3. Теоретико-методологічні основи вивчення партійних систем

Основні поняття: Індекс ефективної кількості політичних партій. Індекс агрегації. Індекс фракційності. Індекс урядової істотності. Індекс урядової відповідальності

Література:

- Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р.* Партологія: Навч. Посібник / За ред. М. І. Обушного.- К., 2006, с. 358-390.
- Політологія / За наук. ред. А. Колодій.- К., 2000, Типологія партій та партійних систем, с. 210-216.
- Примуш М. В.* Політичні партії: історія та теорія: Навч. Посібн.- К., 2008, с. 162-174 .
- Сучасний виборчий PR: Навч. Посібник / Кер. авт. колективу В.В. Лісничий.- К.: Видавничий дім “Професіонал”, 2004, с. 179-190.
- Шведа Ю.* Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник.- Львів, 2004, с. 494-507.
- Шведа Ю. Р.* Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Партологія як наука і навчальна дисципліна. Теоретико-методологічний інструментарій партології. Вступне заняття. Вступ до курсу	8,5
2	Тема 2. Політичні партії та демократія. Партії в структурі громадянського суспільства. Партії і політична система суспільства.	8,5
3	Тема 3. Походження та етапи розвитку політичних партій. Суть поняття “політична партія”. Підходи до визначення політичної партії	8,5
4	Тема 4. Трактування політичних партій в англо-американській та романо-германській політичній традиції.	8,5
5	Тема 5. Партії в теоріях демократії XIX ст. Ідейно-теоретичні витoki класичної теорії політичних партій	8,5
6	Тема 6. Класична теорія політичних партій	8,5
7	Тема 7. Сучасна теорія партій та партійних систем	8,5
8	Тема 8. Теорія “кризи партій” та її інтерпретації	8,5
9	Тема 9. Функції політичних партій	8,5
10	Тема 10. Типологія політичних партій	8,5
11	Тема 11. Класифікація політичних партій.	8,5
12	Тема 12. Партійне керівництво	8,5
13	Тема 13. Теорія коаліцій	8,5
14	Тема 14. Суть поняття “партійна система”. Фактори, що визначають конфігурацію партійної системи	8,5
15	Тема 15. Типологія партійних систем	8
16	Тема 16. Способи аналізу партійних систем	8
	Разом	71

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусії, аналіз статистичних баз даних.

На лекційних заняттях використовуються головню: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, діалог); наочні і практичні методи (ілюстрація, демонстрація, а також презентація); метод синтезу, аналізу, індукції, дедукції тощо. На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо. У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи.

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Партологія» здійснюється за 100-бальною шкалою.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30);
- контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20);
- іспит – 50 балів.

Поточний контроль знань студентів проводять за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента впродовж семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань/контрольних замірів;
- контроль за виконанням завдань самостійного опрацювання.

При контролі систематичності й активності роботи студентів оцінці підлягають:

- самостійна робота студентів;
- відвідування й активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу.

Поточний контроль успішності здійснюється за п'ятибальною шкалою: "5" – відмінно", "4" – добре, "3" – задовільно, "2" – доповнення, "1" – коментарі (участь у дискусії). Контроль знань за результатами вивчення змістовного модуля оцінюється в 20 балів. Форма підсумкового контролю – залік в кінці семестру.

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів. Іспит оцінюється у 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота																Су ма
Змістовий модуль 1								Змістовний модуль 2								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	50

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

10. Контрольні питання для підсумкового контролю (іспиту)

1. Політичні партії у системі громадсько-політичних об'єднань.
2. Об'єкт та предмет партології.
3. Теоретико-методологічний інструментарій партології.
4. Роль партій у житті суспільства.
5. Політичні партії та демократія.
6. Політичні партії у структурі громадянського суспільства.
7. Місце політичних партій у політичній системі суспільства.
8. Причини виникнення політичних партій.
9. Походження політичних партій.
10. Партії внутрішнього (парламентського) та зовнішнього (позапарламентського) походження.
11. Складові генетичної моделі походження партій.
12. Підходи до визначення політичної партії.
13. Вузьке та широке визначення політичної партії.
14. Суть поняття "політична партія".
15. Бар'єри (пороги) розвитку політичних партій.
16. Етапи історичного розвитку партій.
17. Партії як аристократичні угруповання.
18. Торі та віги.
19. Партії як політичні клуби.
20. Масові політичні партії: суть та причини появи.
21. Ліберальне товариство реєстрації виборців.
22. Європейські політичні партії.
23. Консервативна партія Сполученого Королівства, Лейбористська партія Сполученого Королівства.
24. Американські політичні партії. Демократична партія США. Республіканська партія США.
25. Політичні партії в інших країнах світу.
26. Ерозія контрольних функцій партій.
27. Ерозія політичної лояльності.
28. "Криза політичних партій" та її пояснення.
29. Т. Гоббс про політичні партії
30. Д. Юм про політичні партії
31. Е. Берк про політичні партії
32. Ш. Монтеск'є про політичні партії
33. Ж. Руссо про політичні партії
34. Г. Гегель про політичні партії
35. Й. К. Блунчлі про політичні партії
36. А. Токвіль про політичні партії

37. Дж. Ст. Міль про політичні партії
38. Г. Еллінек про політичні партії
39. Г. Кельзен про політичні партії
40. М. Острогорський про політичні партії
41. Р. Міхельс про політичні партії
42. М. Вебер про політичні партії
43. М. Дюверже про політичні партії
44. В. Кротті про політичні партії
45. Дж. Шлезінджер про політичні партії
46. Я. Лейн та С. Ерссон про політичні партії
47. Дж. Сарторі про політичні партії
48. Проект Джанди.
49. Індикатори політичної партії
50. Організованість як індикатор політичної партії
51. Залученість як індикатор політичної партії
52. Узгодженість як індикатор політичної партії
53. Автономія як індикатор політичної партії
54. Проблемна орієнтація як індикатор політичної партії
55. Класовість як індикатор політичної партії
56. Партійна програма як індикатор політичної партії
57. Стратегія і тактика як індикатор політичної партії
58. Місце в системі влади як індикатор політичної партії
59. Інституалізація як індикатор політичної партії
60. Визначення функцій партій та їх типологія.
61. Виражені та приховані функції.
62. Функції політичних партій – площини їхньої активності.
63. Функція формування політичних цілей та завдань.
64. Функція артикуляції та інтеграції соціальних інтересів.
65. Функція політичної ідентифікації.
66. Функція мобілізації мас.
67. Виборча функція.
68. Функція зв'язку.
69. Функція керівництва.
70. Функції партій у недемократичних і постколоніальних та перехідних суспільствах
71. Головні підходи до типології політичних партій.
72. Типологія політичних партій.
73. Типи політичних партій (кадрова, масова, партія-виборців, національно-визвольна, транзитна).
74. Різновиди політичних партій (партія-комітет, партія-громада, народна партія, революційна партія, фашистська партія).
75. Джерела та напрямки трансформації партій.
76. Кадрова партія
77. Масова партія,
78. Партія-виборців
79. Національно-визвольна партія
80. Транзитна партія
81. Партія-комітет
82. Партія-громада
83. Народна партія
84. Революційна партія
85. Фашистська партія
86. Джерела та напрямки трансформації партій.

87. Класифікація партій за їхньою величиною (великі та малі, маргінальні партії, партія-петля, відірвані партії).
88. Класифікація партій за рівнем репрезентативності (істотні та неістотні партії).
89. Класифікація партій за походженням (парламентські та позапарламентські партії).
90. Класифікація партій за організаційним критерієм (партії фахового і територіального типу, централізовані та децентралізовані партії, партії демократичного та недемократичного типу, партії одноосібного та колегіального типу керівництва, партії парламентського та позапарламентського типу керівництва, партії безпосереднього та опосередкованого членства).
91. Класифікація партій на підставі класового критерію (робітничі, селянські, дрібнобуржуазні, буржуазні, революційні, реформістські, консервативні, реакційні партії).
92. Класифікація партій за їхнім ставленням до політичної системи (анти системні та про системні партії).
93. Класифікація партій на основі ідеологічного критерію.
94. Суть поняття "партійне керівництво".
95. Фактори, що визначають характер партійного керівництва (тип виборчої системи, структура парламенту, характер політичного режиму).
96. Типи партійного керівництва (однопартійне керівництво, коаліційне керівництво, домінуюче керівництво).
97. А. Лійпхарт про моделі партійного керівництва.
98. Проблеми і труднощі політичного керівництва у перехідний період.
99. Мінімально виграшні і максимально закриті коаліції
100. Адаптивні, субадаптивні і суперадаптивні коаліції
101. Виборчі коаліції
102. Парламентські коаліції
103. Урядові коаліції
104. Партійна система: суть поняття, основні підходи до визначення
105. Фактори, що визначають конфігурацію партійної системи
106. Соціально-політичні поділи
107. Поділ на соціально-економічній основі
108. Поділ на територіальній основі
109. Поділ на релігійній основі
110. Поділ на етнічній основі
111. Поділ на основі постматеріальних цінностей
112. Однопартійна система
113. Двопартійна система
114. Багатопартійні системи
115. Типологія партійних систем Дюверже
116. Типологія партійних систем Р. Даля
117. Типологія партійних систем Блонделя
118. Типологія партійних систем Дж. Сарторі
119. Типологія партійних систем Сміта
120. Типологія партійних систем Вейра
121. Типологія партійних систем Майєра
122. Типологія партійних систем Сіароффа
123. Типологія партійних систем Волінец
124. Типологія партійних систем Блау
125. Типологія партійних систем М. Лейвера і К. Бенойт
126. Партійна система України
127. Фінансування політичних партій

